

## **Följande organisationer, stiftelser och företag har understött Barnvårdsföreningen i Finland r.f.**

Arbetets Vänner, Huvudföreningens Kulturfond  
Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann - Bruuns stiftelse  
Finlands Adelsförbund, I och O Blåfields fond  
Finlands Lions Förbund  
Föreningen Privata Svenska Flickskolan i Helsingfors r.f.  
Helsingfors stad  
Helsingfors svenska Bostadssiftelse  
Janssen – Cilag OyAb  
Kårböle Gille  
Päivikki och Sakari Sohlbergs Stiftelse  
Penningautomatföreningen RAY  
Senatorskan Julie Thiléns Fond  
Spring House OyAb  
Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne  
Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond för kulturella  
och filantropiska ändamål  
Stiftelsen Pro Juventute Nostra  
Stiftelsen 7:nde Mars Fonden  
Svenska folkskolans vänner  
Svenska kulturfonden  
Svenska Litteratursällskapet  
Svenska Studiecentralen  
William Thurings Stiftelse

## **Donationer mottagna av damkommittén**

Föreningen Granatenhjelm  
Familjen Hartwall  
Johanniter Ridderskapet  
Karl Fazer Oy Ab  
Anja Schauman  
Tölö-Munksnäs Marthakrets

## 1. ALLMÄNT

Barnavårdsföreningens i Finland r.f. syfte är att

- **verka för en sund och ändamålsenlig barnavård**
- **vårda och fostra värnlösa barn och sörja för deras yrkesutbildning**
- **bistå föräldrarna vid vården och fostran av deras barn**
- **främja undervisning i barnavård och – fostran**

### 1.1. Verksamhetsledarens översikt

År 2007 var föreningens 114:nde verksamhetsår. För nittio år sedan, år 1917 fanns det, av förekommen anledning, ingen verksamhetsberättelse, det enda år som saknas. Men året innan började motsvarande översikt med en försäkran om att man "under det förflutna året sökt arbeta för den främsta uppgiften, att förbättra den fysiska vården av den fattiga befolkningens barn, genom kontrollen över utackorderade barn, genom anordnande av undervisning i barnavård, genom utdelning av mjölk, kläder och medicin åt späda barn, tills de kunna försörja sig själva." Det är främst ordvalen för de olika verksamhetsformerna som lyder annorlunda idag.

Under året diskuterades och skrevs mycket om barnens illamående, den ständigt ökande klyftan mellan samhällets rika och fattiga, barnaga, som allt flere länder totalförbjuder, bristen på psykiatrisk vård för barn samt bristen på utbildade socialarbetare för detta arbete. I föreningens alla verksamhetsenheter gjorde man sitt yttersta för att i enlighet med barnkonventionen åtgärda dessa tillkortakommanden.

**Tölö barnhem** fick sin länge efterlängta sanering. Arbetet förlöpte över förväntningarna. För barn och personal var flyttningarna till och från det temporära boendet i Lappvikens sjukhus en extra belastning. Men slutresultatet tillfredsställde alla. Verksamheten fortsatte med 14 barn.

**Dagvårdens** samtliga platser konkurrensutsattes i enlighet med EU krav. Upphandlingsförfarandet var svårt att tolka, otydligt och arbetsdrygt. Men slutresultatet blev ett relativt gott avtal för tiden 1.8.2007-31.7.2010 + två optionsår. Det sammanlagda platsantalet var **186 kalkylmässiga vårdplatser**. Beträffande **ytterligare 28 svenskspråkiga platser** ingicks ett separat tilläggsavtal för det första året.

I föreningens **3 eftermiddagsklubbar** fanns inalles 55 barn 31.12.2007

**ADHD-center** fortsatte sitt intensiva arbete i enlighet med uppgjord verksamhetsplan. Efterfrågan på centrets tjänster överstiger klart föreningens möjligheter till utbud. Stöd och information är fortfarande hörnstenarna i centrets verksamhet. Sociala färdigheter hos unga personer tränades för första gången med hjälp av ART-metoden (Aggression Replacement Training).

Utvecklandet av det familjearbete föreningen satsat stort på de senaste åren utförs främst på enheterna **Familjelinjen och Familjehörnan**, den senare belägen i Ekenäs. Tidigt stöd till såväl barn som hela familjen är något som också starkt poängteras i regeringens barnpolitiska program. En liten besvikelse har finansieringssvårigheten varit. Ett mycket välkommet bidrag utgjorde Finlands Lions förbunds insamling **Röda Fjädern**. Barnavårdsföreningen var en av 8 organisationer som delade på insamlingens resultat.

Utöver de redan etablerade verksamhetsformerna på **Ferie- och kurscentret Högsand** kan nämnas ett veckoslut för far- och morföräldrar till barnbarn som har diagnosen autism eller Asperger med 19 deltagare.

### **Tankar inför framtiden**

Strävan efter att stärka medborgarorganisationernas ställning nämns i regeringsprogrammet. Konkurrenslagstiftningen utgör dock en stor utmaning för föreningens framtida allmännyttiga verksamhet och grunden för dess finansiering. Penningautomatmedel kan inte i framtiden erhållas för sådan verksamhet som omfattas av konkurrens. För första gången är dessutom framtidsutsikterna för RAY´s spelinkomster osäkra. En annan osäkerhetsfaktor är Stiftelsen Barnens Dags fortsatta befrielse från beskattning av vinsten. Då blir sannolikt den årligen utdelade andelen klart mindre för föreningen.

Den verksamhet föreningen har är exakt det som riksdag och regering efterlyser i sina programdeklarationer. Därför gäller det att tro på föreningens digra kunnande och på dess produkter. Samtidigt bör man fortsätta att arbeta för en tryggare och mera långsiktig finansieringsgrund.

## **1.2. Organisation och ledning**

### **1.2.1. Styrelsen**

Föreningens högsta beslutande organ är årsmötet, föreningens styrelse är det högsta verkställande organet. Styrelsen väljs vid årsmötet för en tvåårsperiod med möjlighet till omval. Styrelsen väljer årligen ordförande, viceordförande och skattmästare. Vid årsmötet 26.03.2007 undanbad sig styrelsens långvariga medlem Berit von Troil, återval. Till ny styrelsemedlem valdes VH Alexander Bargum. Styrelsen sammankom under året till sex möten.

Ordförande	MKD Thomas Tallberg
Vice ordförande	EM Martina Andersin
Skattmästare	Agronom Susanna Renlund
Medlemmar	VH Alexander Bargum, Fru Sibylle Ehrnrooth, Fru Eddina Gestrin, FM Maj-Britt Grönholm, Prof. Christer Holmberg, VH Astrid Thors, Hum.kand Christian Wentzel, DK Helena Westerlund, Doc. Tuomas Westermarck, Redaktör Marianne Zilliacus, Prof. Hans Åkerblom.

### **1.2.2. Arbetsutskottet**

Ordförande	Martina Andersin
Medlemmar	Alexander Bargum, Eddina Gestrin, Sibylle Ehrnrooth, Susanna Renlund, Thomas Tallberg, Elisabet Hakkola, Martin Bengtström

### **1.2.3. Ekonomiutskottet**

Ordförande	Susanna Renlund
Medlemmar	Martina Andersin, Martin Bengtström, Elisabet Hakkola

### **1.2.4. Verksamhetsledare**

PK Elisabet Hakkola

### **1.2.5. Ekonomichef**

EM Martin Bengtström  
EM Sonja Gummerus, anställd 29.01.2008, uppgjorde bokslutet

### **1.2.6. Personalen**

Under året var 117 personer heltidsanställda.

### 1.2.7. Medlemsantalet

31.12.2007 var 52 personer.

### 1.2.8. Revisorerna

Ernst & Young Oy  
Anders Borgström CGR  
Eva Bruun CGR

### 1.3. Årsmötet

Följande **förtjänsttecken** beviljades och utdelades vid årsmötet 26.03.2007:

#### märket i guld för 30 år

Sibylle Ehrnrooth	styrelsemedlem
Margit Hildén barnskötare	Tallbo daghem

#### märket i silver för 20 år

Beryl Ekegren föreståndare	Ferie- och kurscentret Högsand
Monica Poutanen daghemsbiträde	Daghemmet Brita Maria Renlund
Maini Tenhunen barnskötare	Tallbo daghem

#### märket i brons för 10 år

Maj-Britt Grönholm	styrelsemedlem
Johanna Lauramo barnskötare	Tölö daghem
Astrid Thors	styrelsemedlem
Anne Toivanen dagvårdschef	centraladministrationen

Därutöver överräcktes föreningens förtjänstmärke i silver till revisor Eva Bruun 23.03.2007

### 1.3.1. Medlemskap och representation

Under verksamhetsåret var föreningen **medlem** i:

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC)  
Centralförbundet för barnskydd r.f.  
Centralförbundet för Socialskydd och Hälsa r.f.  
Specialvårdsorganisationernas förbund EHJÄ r.f.  
Familjecenterverksamheten i H:fors och i Ekenäs  
Familjen i centrum – RAY-finansierat samarbetsprojekt för svenskspråkiga org.  
Föreningen Familjeparasollet r.f.  
Finlands lek- och leksaksmuseums vänner r.f.  
Finlands Näringsliv EK r.f. / Socialbranschens Arbetsgivar- och branschförbund r.f.  
Peningautomatföreningen RAY  
Social- och hälso-organisationernas samarbetsförening SAF r.f. (YTY)  
Stiftelsen Barnens Dag  
Svenska studieförbundet r.f.

## Representation på **årsmöten:**

Centralförbundet för Barnskydd r.f.

Elisabet Hakkola, suppleant Pia Sundell

Penningautomatföreningen RAY

Elisabet Hakkola, suppleant Martin Bengtström

Social-och hälsoorganisationernas Samarbetsförening SAF/YTY ry

Elisabet Hakkola, suppleant Pia Sundell

Centralförbundet för Socialskydd och Hälsa r.f.

Elisabet Hakkola, suppleant Pia Sundell

Erytishuoltojärjestöjen Liitto EHJÄ- Specialvårdsorganisationernas förbund

Elisabet Hakkola, suppleant Pia Sundell

Finlands lek- och leksaksmuseums vänner r.f.

Helena Westerlund

Servicearbetsgivarna r.f. / Socialbranschens Arbetsgivar- och branschförbund r.f.

Elisabet Hakkola, suppleant Martin Bengtström

Svenska studieförbundet

Pia Sundell och Elisabet Hakkola

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Elisabet Hakkola, suppleant Pia Sundell

Bostadsbolags bolagsstämmor

Bostads Ab Valborgsvägen 1 Sibylle Ehrnrooth

Till övriga bostadsaktiebolags bolagsstämmor befullmäktigas verksamhetsledaren och ekonomichefen att utse representant utgående från ärende och behov av intressebevakning.

### **1.4. Damkommittén**

Ordförande

Sibylle Ehrnrooth

Viceordförande

Ingegerd Wikström

Sekreterare

Berit von Troil

Skattmästare

Carita Rindell

Medlemmar

Marita Dahlman

Maj-Britt Grönholm

Vivian Johnsson

Birgitta Kajetski

Nina Kiviharju

Ann-Marie Kolster

Annika Larres

Marian Laurila

Carita Nordman

Vivian Reinertz

Monica Saxén

Anja Schauman

Riitta Schröder

Majsan Stendahl

Satu-Marja Mynttinen

Harriette Vuorilehto

Under året sammanträdde Damkommittén till tre möten.

Med medel donerade av Johanniter Ridderskapet i Finland, Familjen Hartwall och Karl Fazer Ab samt en resterande del av en för ändamålet avsedd födelsedagsdonation från senaste år kunde också år 2007 ett en veckas sommarläger på Ferie- och kurscentret Högsand ordnas för en grupp om 15 barn och tre vårdare från Rakvere, Estland.

Den traditionella basaren hölls söndagen 21.10.2007 i Svenska Teaterns aula. Publikstillströmningen var något mindre än tidigare år, troligen på grund av att skolornas höstlov inföll samtidigt. Tack vare en del donationer steg ändå nettoinkomsten till 3 047,60€.

Till Tölö barnhem har sammanlagt 5 790€ beviljats för julfestarrangemang, julklappar till barnen, bidrag till sportlovs- och sommarresor och övriga fritidsaktiviteter samt stöd till barn med specialbehov. Årets enda startslant donerades av Föreningen Granatenhjälm.

Till förmån för sin verksamhet för Tölö barnhem har Damkommittén under året mottagit donationer av Föreningen Granatenhjälm och Tölö-Munksnäs Marthakrets.

## **2. BARNSKYDDSVERKSAMHET**

### **2.1. Tölö barnhem**

Föreståndare            Pentti Ignatius  
Direktris                Sibylle Ehrnrooth

#### **2.1.1. Allmänt**

Antalet vårddagar år 2007 var 4784 av 5110 budgeterade. Tölö barnhem fortsatte sin verksamhet med 14 platser. Under årets början var barnhemmets samtliga platser fyllda. Helsingfors stads socialnämnds sektion för barnfamiljer beslöt dock att hemförlova fyra barn vilket man på barnhemmet inte hade kunnat förbereda sig på. Av den orsaken blev inte antalet vårddagar det planerade. Under året fylldes de lediga platserna.

Personalstrukturen och kvoteringen förblev som tidigare. På sommaren anställdes en civiltjänstgörare som var till stor nytta vid utförandet av de dagliga vardagssysslorna. Samarbetet med barnens socialarbetare, biologiska föräldrar, skolor samt med de barn- och ungdomspsykiatriska vårdenheterna var intensivt. Man samarbetar även med andra barnskyddsenheter.

#### **2.1.2. Fastigheten**

Saneringen av barnhemmet utgjorde en stor utmaning för hemmets verksamhet under sommaren. En förutsättning för saneringen var att barnhemmet flyttade bort för tre månader. Efter mycket sökande samt många och långa förhandlingar kunde barnhemmet i mars hyra utrymmen i Lappvikens sjukhus. Även dessa utrymmen krävde en hel del reparationer. I slutet av april var utrymmena beboeliga och barnhemmet kunde flytta. Flytten var mycket påfrestande för barnen och krävde extra insatser också beträffande personalen. Man försökte ordna möjligast mycket program för barnen. En del av sommaren tillbringades på Högsand. Till allas stora lättnad höll den ytterst stränga tidtabellen och barnhemmet kunde flytta till sina nya fina utrymmen före skolstarten.

Alla var nöjda med resultatet av saneringen. Avdelningarna blev mera hemtrevliga och praktiska. Sanitetsutrymmena mångdubblades och båda avdelningarna fick separata hemvårdsrum. I bottenvåningen kunde man inreda ett efterlängtat nytt mötesrum, då tvättstugans utrymme kunde tas i användning som arbetsrum för fastighetsköparen.

#### **2.1.3. Utbildning**

Hela barnhemmets personal har arbetshandledning. Föreståndaren, socialarbetaren och de två avdelningsansvariga har individuell handledning och vårdpersonalen grupphandledning. Vid särskilt svåra situationer kan även dessa få individuell handledning.

En utbildningsdag för hela personalen i metoden Theraplay, speciellt anpassad för arbete på institution, ordnades under våren. På hösten fick hela personalen utbildning med anledning av den nya barnskyddslagen, vilken trädde ikraft år 2008. I utbildningsdagar för institutions -personal, som ordnades i Uleåborg, deltog 6 anställda.

#### **2.1.4. Fritidsverksamhet, resor och fester**

Utöver midsommarhelgen vistades båda familjeavdelningarna en vecka på Högsand. För varje enskilt barn ordnades individuellt program, ett läger eller en utfärd. Barnhemmets klubbtrymme kunde inte användas på grund av saneringen före alldeles vid årets slut. I stället var programmet ute på den egna gården intensivt.

Den traditionella grillfesten ordnades detta år i Lappvikens fina park och i vackert väder. Glöggfesten på båda avdelningarna lockade även denna gång många anhöriga och vänner. Bland gästerna fanns också utflyttade barn tillsammans med sina egna barn. Barnhemmets egen julfest är även den en årligen återkommande tradition. Damkommitténs bidrag till denna fest är mycket välkommet och betydelsefullt.

#### **2.1.5. Ekonomi**

För barnhemmet ekonomi var fastighetens sanering och det tillfälliga boendet mycket betungande.

Att antalet budgeterade vårddygn inte uppfylldes berodde inte på Tölö barnhem. Därför ersatte staden dem. Sålunda kan man anse att året i ekonomiskt hänseende var relativt gott, bortsett från saneringens kostnader.

I slutet av året slutfördes förhandlingarna om priset för år 2008.

### **2.2. Familjelinjen**

Föreståndare Anne Bjaerre

Familjelinjen riktar sin verksamhet till svensk- och tvåspråkiga barnfamiljer i huvudstadsregionen. Verksamheten finansieras med understöd främst från **Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne**.

#### **2.2.1. Gruppverksamhet**

Den funktionella stödgruppen för högstadieungdomar med låg skolmotivation som påbörjades 2005, avslutades i maj. Gruppen utfördes i samarbete med Svensk socialservice i Helsingfors. Sammanlagt 5 ungdomar har deltagit i gruppverksamheten.

Två stödgrupper för barn i lågstadiet vars föräldrar separerat hölls under året i Grankulla. Grupperna hölls på beställning av utbildningsverket och av socialverket. Grupperna samlades i ungdomsgården "Unkan". Sammanlagt 13 barn i åldern 7-11 år deltog i gruppverksamheten.

På beställning av Granhultsskolan i Grankulla har under året ordnats fyra grupper med fokus på relationer och sociala koder, konstruktiv konfliktlösning och självkänsla. Två grupper hölls på vår- och två på höstterminen. Sammanlagt 27 barn i åldern 9-12 år deltog i gruppverksamheten. Grupperna samlades delvis under lektionstid.

#### **2.2.2. Familjeläger**

Under året har familjeläger hållits under tre veckoslut på Ferie- och kurscentret Högsand. Samma sex familjer med barn i åldrarna 5-14 år deltog under samtliga tre veckoslut. Gemensamt för familjerna var att de hade kontakt till barnsskyddsmyndigheterna eller kommunala familjerådgivningsbyrån.

### 2.2.3. Tidigt familjestöd

En anställd arbetade under våren med Tidigt familjestöd två dagar i veckan på sju av Helsingfors stads daghem. Modellen innefattar bl.a. hembesök till nya familjer inom dagvården samt **egenvårdarsystem**. Helsingfors stad ansvarade för insatsens lönekostnader.

Arbetet med **Tidigt familjestöd** har under hösten påbörjats i två av föreningens daghem.

Från föreningen deltog fyra anställda i utbildningen "Barncentrerad dagvård – våga ta steget till ett egenvårdarsystem" i Pargas.

Under hösten har personal från föreningens daghem deltagit i utbildningen "**Ta till tals**" (Huoli puheeksi, Arnkil, Eriksson, Stakes) som ordnats av Familjelinjen. Utbildningen är en del av Tidigt familjestöd.

### 2.2.4. Utbildning

Två anställda deltog i en utbildning om barn som upplevt skilsmässa i familjen vilken hölls på Suomen Kasperyhdistys.

Från Familjelinjen deltog en i ADHD- centrets **Familjeskola POP®**.

I november inledde hela Familjelinjens personal en utbildning i att leda Fishers **skilsmäsoseminarier för föräldrar**. Seminariet stöder föräldrar att utnyttja krisens möjligheter till att bygga upp en ny meningsfull tillvaro för sig själva och sina barn efter skilsmässan. Utbildningen avslutas i början av år 2008.

### 2.2.5. Övrig verksamhet

Familjelinjen är representerad i projektgruppen för det **Svenska familjecentret i Helsingfors**. Inom ramen för familjecentret har familjeförberedelsekurser för familjer som får sitt första barn ordnats på Familjelinjen. Under hösten har också en grupp med temat "**Föräldraskapet Främst**" också sammankommit på Familjelinjen

Under våren 2007 pågick en programserie, omfattande inalles 7 gånger, om och med Barnavårdsföreningen i Radio Vega Mellannyländ. Representanter från Familjelinjen deltog vid tre tillfällen i den direktsända programserien.

Intresset för Familjelinjens arbete fortsätter att öka. Socialverken i huvudstadsregionens städer har gått in för att köpa stödgruppstjänster av Barnavårdsföreningen i stället för att producera dem själva. Arbetet med Tidigt familjestöd känns viktigt och motiverande.

Förfrågningarna om olika typer av gruppverksamhet 2008 är flera än Familjelinjen i dag har kapacitet att utföra.

## 2.3. Familjehörnan

Föreståndare Elisabeth Grönroos

Familjehörnans utrymmen finns i Ekenäs, men arbetet utförs i alla de västnyländska kommunerna. Verksamheten riktar sig till svensk- och finskspråkiga barn, unga och familjer.

Målsättningen med verksamheten är att:

- fokusera på barnen
- stöda föräldraskap
- ge familjerna en känsla av sammanhang; begriplighet, meningsfullhet och hanterbarhet.

### **2.3.1. Stödgrupper**

I stödgrupperna arbetar man enligt en strukturerad modell, under 15-20 veckor, 1 dag/vecka. Före och efter gruppstart görs ett hembesök till alla barns familjer. Före informerar man om gruppen, och har intervjufrågor till föräldrar och barn. Efter gruppen, träffas man för att berätta vad som gjorts i gruppen och vad man tänker om barnet och dess situation.

Den finskspråkiga grupp för 4 flickor i åldern 11-12 år, som startade i Karis hösten år 2006, fortsatte under våren. Den gemensamma nämnaren var missbruk i familjen. Våren 2007 ordnades för första gången en stödgrupp för barn i familjer med skilsmässa. I gruppen deltog fyra barn i åldern 11-12 år från olika kommuner. Gruppen använde sig av psykolog Kari Kiianmaas modell för stödgruppsverksamhet.

Under hösten genomförde Familjehörnan sin första stödgrupp för barn med **tillhörande parallell föräldragrupp**. Gruppen hölls i Ekenäs och genomfördes i samarbete med A-kliniken. Vid slutet av stödgruppens arbete ordnades en gemensam dag på Sjundeå bad där man arbetade bl.a. med livslinjer. Dagen bekostades av Ekenäs stads barnskydd och bussresan till och från Sjundeå bekostade Lions Club Ekenäs.

Under hösten startade en syskongrupp för tre barn. Stödgruppen fortsätter under våren 2008.

### **2.3.2. Familjearbete**

Under år 2007 pågick familjearbete med 10 familjer. Syftet med arbetet har varit olika i familjerna och kan delas upp i psykoedukativt arbete, stödjande av föräldraskap, familjer i kris och familjeterapi.

Därtill åtog sig Familjehörnan att göra två utlåtanden i vårdnadstvister på beställning av socialbyrån.

### **2.3.3. Familjeläger**

Familjeläger ordnades under tre veckoslut år 2007. Detta år deltog fem stora familjer och språket var finska. Det sammanlagda deltagarantalet var 22 och barnens ålder var mellan 1 och 17 år. Hela Familjehörnans personal deltog, och därutöver anställdes två personer vilka ansvarade för de minsta barnen.

Lägerveckosluten ordnades på Ferie- och kurscentret Högsand.

Två anställda deltog i ett **"Theraplay"- familjeläger** på Högsand i samarbete med Folkhälsans Habiliteringsavdelning. Lägerprojektet förverkligades år 2007.

### **2.3.4. Familjeskolan POP®**

Familjeskola nummer 5 startade i oktober och med 4 familjer. Språket var finska och familjerna kom från Karis, Pojo och Ingå. Två av Ekenäs stads familjearbetare och en studerande från Lärkkulla deltog som assistenter.

### **2.3.5. Theraplay**

Therapalysessioner påbörjades under våren med en familj, som även deltog i Theraplay-familjelägret på Högsand.

### **2.3.6. Utbildning och handledning**

Att vara förälder är förmodligen det svåraste arbete en vuxen kan åta sig, men samtidigt är det också det arbete vi får minst handledning för. **"De otroliga åren"** presenterar en metod genom vilken föräldrar kan minska sina barns beteendeproblem. Den är en praktisk handledning med exempel på problemsituationen och bekymmer och förslag på hur de kan hanteras.

Metoden har utvecklats av **Carolyn Webster-Stratton** (psykolog, professor, och ledare av "Parenting Clinic, University of Washington) under många år i hennes arbete med barn med beteendeproblem. Den baserar sig på social inlärningsteori som i korthet innebär att önskat beteende belönas och oönskat beteende ignoreras. Vetenskaplig forskning visar att arbete med barn enligt denna metod är framgångsrikt. De otroliga åren har fått stor internationell spridning och ligger till grund för mängder av studiecirkel och föräldrautbildningar.

Föräldragruppen pågår 12 veckor, 2 h per vecka. Gruppen riktar sig till föräldrar med barn i ålder 7 – 12 år. I en grupp kan upp till 12 föräldrar delta. Under våren deltog två anställda i utbildningen "De otroliga åren".

Familjeterapeuterna fortsatte med sin **VET-utbildning** "Vaativan erityistason terapia". Under år 2007 hölls 25 utbildningsdagar (inklusive handledning).

I januari deltog två anställda i en konferens i Stockholm för att få information om ART-metoden (Aggression Replacement Training). ART planerades som tema till årets ENP dagar. Resan och deltagandet finansierades med budgetmedel från Ekenäs Neuropsykiatridagar.

I den första delen av "Metoder i familjearbete 2", som arrangeras av FSKompetenscentret deltog en anställd.

Personalen har hela året fått handledning.

### **2.3.7. Ekenäs Neuropsykiatridag - ENP**

År 2007 ordnades ENP för nionde gången. Temat var "ART" (Aggression Replacement Training) och Helena Hammerström från Sverige var föreläsare. Dagen ordnades i samarbete med HUS och Folkhälsan Mittnyland.

### **2.3.8. Samarbete**

Under året gjordes 12 kommunbesök, två besök till varje samarbetskommun. Under besöken presenteras Familjehörnans verksamhetsformer och nya planeras vid behov tillsammans. Familjehörnan deltar fortsättningsvis i de olika västnyländska samarbetsgrupperna inom det sociala arbetet, såsom Polyfonet, Pumpuli och styrgruppen kring familjecenterverksamheten.

Planeringen och genomförandet av Theraplay-terapin i samarbete med Folkhälsans habiliteringsavdelning resulterade i det ovan nämnda familjeläget.

Samarbetsbesök har gjorts till olika daghem i kommunerna, Familjehörnans personal har varit inbjuden till personal- och föräldramöten.

Familjehörnan har även fått besök av CIF-stipendiater, barnskyddsteamet från Mariehamn och närvårdarstuderande från Yrkeshögskolan Sydvest.

## **2.4. Stödpunkten**

Ansvarsperson Marie-Louise Tapper.

Stödpunktens verksamhetsidé är att fungera som en hjälpande telefon för svenskspråkiga barnfamiljer i Nyland som omfattar området mellan Hangö i väster, Kervo i norr och Lovisa i öster. Målsättningen är att ge information om samhällets serviceformer, ge råd och stöd i olika livssituationer samt att ge ringaren en möjlighet

att tala ut.

Stödpunkten som telefonservice har varit verksam i tolv år och mottagit sammanlagt 549 samtal.

Stödpunktens dejoureringstid har varit vardagar kl.10-14. Stödpunkten hade 120 dejourerings dagar under året. Sammanlagt besvarades 32 samtal, de flesta från huvudstadsregionen. Antalet nya ringare har ökat under året. En grov indelning av samtalen enligt frågeställning visar följande fördelning:

FRÅGESTÄLLNING	ANTAL
Barnuppfostran	9
Tonårsfrågor	1
Relationsproblem	2
Skilsmäso- och vårdnadsfrågor	6
Information	2
Lyssna	5
Dagvård/skola	3
Annat	4

Under det gångna året har en person ansvarat för verksamheten och dejourerat. Stödpunktens annons ingåri Nylands telefonkatalog år 2007 under rubriken "Hjälptelefoner".

Pääkaupunkiseudun Puhelinuuttajat, ett samarbetsorgan för de hjälpande telefonerna, höll tre möten och en utbildningsdag under året. Utbildningsdagens tema var " Avioero koko perheen kannalta". Pääkaupunkiseudun puhelinuuttajat fick under året en egen hemsida.

### 3. BARNDAGVÅRDSVERKSAMHET

Dagvårdschef Anne Toivanen (mod.led 10.08.2007)  
Pia Sundell (from 10.08.2007)

**Dagvårdens** samtliga platser konkurrensutsattes i enlighet med EU krav. Upphandlingsförfarandet var svårt att tolka, otydligt och arbetsdrygt. Men slutresultatet blev ett relativt gott avtal för tiden 1.8.2007-31.7.2010 + ett optionsår. Det sammanlagda platsantalet var **186 kalkylmässiga vårdplatser**. Beträffande **ytterligare 28** svenskspråkiga platser ingicks ett separat tilläggsavtal för det första året.

Daghemmet B.E von Schantz var utlokaliserat under tiden 20.04-26.11.2007 pga. husbolagets rörrenovering.

**Daghemmens målsättning** är att erbjuda kvalitativ dagvård med planerlig verksamhet, som stöder barnets utveckling, beaktar dess individuella behov, stärker dess svenska språk samt utvecklar dess sociala kunskaper

Detta sker genom att:

öppet samarbeta med föräldrarna  
uppmuntra hänsynstagande, artighet och hjälpsamhet  
arbeta i små grupper och främja god gruppsammanhållning  
uppmärksamma traditioner  
respektera naturen  
erbjuda upplevelser som gynnar barnets fantasi och kreativitet

**Språkbadsdaghemmet** har som ytterligare målsättning att ge barnet i en finskspråkig familj ett funktionellt andra språk, dvs. svenska.

**Dygnetrunt-daghemmet** Tallbo erbjuder vård 7 dagar/vecka.

Daghem	Föreståndare	Personal antal 31.12	Platsantal (kalyvässiga platser)
Arbetets Vänner	Anne-Marie Lindqvist	6	28
Brita-Maria Renlund	Tove Sandell	8	42
B.E. von Schantz	Sofia Hurmerinta	6	28
Språklinjen	Nina Lehtonen mod.led. fr.o.m. 22.06.07 Hanna Kantor (vik. föreståndare) 01.08.07 -	6	28
Tallbo	Mika Vanonen (vik. föreståndare)	13	25
Tölö daghem	Carola Ikäheimo Sofia Hurmerinta (vik. föreståndare 04.08.07 -)	14	63
<b>Totalt</b>		<b>53</b>	<b>214</b>

**Eftermiddagsklubbarnas** målsättning är att fylla skolbarnens eftermiddagar med meningsfull verksamhet och aktiviteter.

Ansvarsperson Pia Sundell

Eftermiddagsklubb	Ansvarig ledare	Personal antal 31.12	Platsantal
Cygneus eftis	Pi Nord - 02.06.07 Lisa Granqvist 13.08.07 -	3	26
Gillebo eftis	Gun Suvanto	2	15
Salpar eftis	Johanna Saxén	1	17
<b>Totalt</b>		<b>6</b>	<b>58</b>

#### 4. ADHD-CENTER

Föreståndare	Diana Cavonius	direktionens sekreterare
Direktion	Taina Nieminen-von Wendt	ordförande
	Matti Iivanainen	
	Tuomas Westermarck	
	Elisabet Hakkola	verksamhetsledare
	Martin Bengtström	ekonomichef

##### 4.1. Verksamhet

ADHD-center verkar som stöd-, informations- och habiliteringscenter i frågor som berör lätta funktionshinder i det centrala nervsystemet, såsom ADHD och Tourettes syndrom, samt andra aktivitets- och uppmärksamhetsstörningar. De olika verksamhetsformerna är stöd- och information, Familjeskola POP®, habilitering, utbildning, ADHD-coach verksamhet, samt läkarmottagning och diagnostisering. ADHD-center är ett riksomfattande kunskapscenter i neuropsykiatriska frågor. I augusti firades ADHD-centers 20-års jubileum med en sommarfest.

Stöd och information ges till barn, ungdomar, föräldrar och anhöriga. Olika yrkesgrupper såsom daghemspersonal, personal från skolväsendet och sjukhus, bildar en viktig målgrupp för ADHD-centers informations- och utbildningsverksamhet. ADHD-center har både svensk- och finskspråkig verksamhet.

#### 4.1.1. Stöd- och information

	Antal
Böcker och häften	7930
Informationsblad	2592
Representation på mässor	5
Representation på utbildningsdagar	7
Studiebesök	31
Förfrågningar via e-post	ca 7200
Telefonförfrågningar	ca 2700
Mottagningsbesök (klient/förälder)	66

Flere informationstillfällen om ADHD hölls under året. Utöver studiebesök ordnades 4 avgiftsfria kvällsföreläsningar om neuropsykiatri med 105 deltagare. Internet är idag den viktigaste informationskanalen, men också telefonservicen är viktig. Antalet föräldragrupper var 3 med 22 deltagande föräldrar. Som en ny stödform för familjer erbjöds **Psykoedukativ familjehandledning**. Dessutom påbörjades arbetet med den svenskspråkiga översättningen av häftet "Lasten ja nuorten ADHD".

#### 4.1.2. Utbildning och konsultationer

Utbildningen behandlar teman såsom uppmärksamhetsstörning, inlärning, familjearbete, ungdomar och barn med beteendestörningar. Antalet utbildningar var 42 med 1695 deltagare och omfattade 205 timmar och ADHD-centers personal konsulterades 41 gånger. Förberedandet och föreläsandet upptar en stor del av personalens arbetstid. Ett samarbete med yrkesläroanstalter pågår. Under året fick 6 studerande sin yrkespraktik på ADHD-centret. För skolgångsassistenterna ordnades en multiprofessionell kurs om ADHD. Kursen som omfattade 1 studievecka hade 23 deltagare. För lärare ordnades 3 neuropsykiatrikurser (1 sv) med 73 deltagare.

#### 4.1.3. Habilitering

Redan många år har grupphabilitering, bildkonstterapi och ergoterapi varit en del av den habiliterande verksamheten. Nya habiliteringsformer var Theraplay-terapi och familjeterapi. Sociala färdigheter hos unga personer övades för första gången med hjälp av ART-metoden (Aggression Replacement Training).

Habiliteringsform	Antal besök
Ergoterapi	334
Bildkonst (enskilt och i grupp)	171
Grupphabilitering	403 (2 grupper)
Familjeterapi	10
Theraplay-terapi	17

#### 4.1.4. Familjeskola POP®

Familjeskolans program har ursprungligen utvecklats av barnpsykiatrerna Seija Sandberg och Joanne Barton vid University of Glasgow (Department of Child and Adolescent Psychiatry). Familjeskolan finansieras med medel från RAY. Familjeskolans målsättning är att stöda och utveckla en positiv föräldra/barn relation och förebygga beteendestörningar hos barnet. Detta förverkligas genom att under en 10 veckor lång utbildning (1 dag/vecka) ge information och stöda familjer med 3-6 åriga barn, som ställer speciellt stora krav på föräldrarna som fostrare. Programmet omfattar, utöver kursen, daghems-konsultationer, individuella samtal med föräldrarna samt ett uppföljningsmöte 3 månader efter programmets slut. Under året förverkligades 4 Familjeskolor i vilka 19 familjer och 27 assistenter deltog. Allt oftare deltar familjens båda föräldrar. Både den svenskspråkiga "Handbok för Familjeskolan" från år 2003 och den finskspråkiga "Perhekoulun käsikirja" från år 2004 efterfrågas fortfarande av föräldrar och yrkespersoner. En översättning av Familjeskolboken till engelska beräknas vara färdig år 2008.

#### **4.1.5. ADHD-Coach verksamhet**

ADHD-center fungerar som kontaktlänk mellan klienter och professionella coacher och har därutöver egen ADHD-coach verksamhet (16 klienter år 2007). Tillsammans med Invalidförbundet har namnet på ADHD-coach utbildningen registrerats under namnet "Henkilökohtainen ADHD-coach koulutus (HECO)®". Personalen deltar i Invalidförbundets ADHD-coach utbildning som planerare och föreläsare. En fortsättningskurs, "Neuropsykiatrisk coach utbildning" startar i mars år 2008. Också fortsättningskursen kommer man att registrera.

#### **4.1.6. Läkarmottagning och diagnostisering**

Ergoterapiutvärderingarna har följt den uppgjorda verksamhetsplanen med 5 klienter och 20 besök. Antalet psykologiska utredningar ökade till 14 klienter och 86 besök. För diagnostisering av barn och unga personer med ADHD är detta slag av utredningar nödvändiga. Specialistläkarmottagningarna var 171.

#### **4.1.7. Samarbete**

ADHD-center har kontinuerligt samarbete med ADHD-förbundet. Årets övriga samarbetsparter var bl.a. Autismsätiö, Yrkeshögskolan Sydväst, Yrkeshögskolan Arcada, Svenska Studiec centralen och Invalidförbundet.

### **5. FERIE- OCH KURSCENTRET HÖGSAND**

Föreståndare Beryl Ekegren

#### **5.1. Verksamhet**

Målsättningen för verksamheten är att på läger och familjeanpassningskurser erbjuda barn, ungdomar och familjer möjlighet till meningsfull samvaro i trygg omgivning, ge barn positiva upplevelser, stöda dem i deras utveckling, samt beakta individuella behov.

##### **5.1.1. Semesterverksamhet för barn**

###### **Barn med särskilda behov:**

6 veckolånga läger (5 finskspråkiga, 1 svenskspråkigt); 1 läger på sportlovet och 5 på sommaren; 1 läger uppdelat i två perioder; i samarbete med Rädda Barnen r.f.

###### **Barn med flyktingbakgrund:**

3 veckolånga läger på sommaren i samarbete med ungdomsorganisationen Kanava ry  
1 läger uppdelat i två perioder i samarbete med Kanava ry  
1 läger uppdelat i två perioder i samarbete med föreningen EHJÄ r.f.

Sammanlagt deltog 153 barn och ungdomar på läger som Högsand ordnade.

För sjätte sommaren i rad ordnades, på begäran av Föreningen för Dysfatiska barns väl r.f., ett veckolångt svenskspråkigt sommarläger. Lägre t finansierades av ovannämnda förening.

Föreningens Damkommitté har under många år, tack vare donationer och insamlingar, kunnat erbjuda barn och ungdomar från Estland, Rakvere området en lägervecka på Högsand. Så också i år, nu för elfte gången. Föreningen samarbetar med socialcentralen i Rakvere och de barn som deltar på lägre t är barn och ungdomar som centralen bedömer skulle må bra av ett avbrott från sin ofta problemfyllda vardag.

### 5.1.2. Korttidsvård

Korttidsvård, är avlastning för familjer där det finns hemmaboende barn med utvecklingsstörning. Högsand har avtal om avlastningsvård med städerna Hangö, Ekenäs, Pojo, Karis och Ingå. Under året ordnades denna verksamhet tio veckoslut med 3-7 barn per gång. Verksamheten sträcker sig från fredag kväll till söndag eftermiddag. Familjerna har möjlighet till avlastningsveckoslut var sjätte vecka, vid behov också längre perioder.

### 5.1.3. Anpassningskurser

I årets anpassningskurser/familjekurser deltog 71 familjer.

#### FPA finansierade familjekurser, 6 dygn:

2 ADHD	barn under 10 år	12 familjer
1 ADHD	barn 10-16 år	8 familjer
1 Asperger	barn under 10 år	6 familjer
2 Asperger	barn 10-16 år	13 familjer
1 Tourette	barn 10-16 år	5 familjer
1 Autism	barn 10-16 år	5 familjer

#### fortsättningkurser, 3 dygn

1 Asperger	barn under 10 år	4 familjer
2 ADHD	barn under 10 år	5 familjer

#### RAY finansierade kurser

Asperger fortsättningskurs		3 familjer
Asperger	barn 10-16 år	2 familjer
ADHD	under 10 år	3 familjer

En familjekurs för familjer där ena eller båda föräldrarna mår psykiskt dåligt, i samarbete med De anhörigas stöd för mentalvården, Nylands förening, 5 familjer

En veckoslutskurs för far- och morföräldrar med barnbarn som diagnosen Asperger eller autism i samarbete med Autism- och Aspergerförbundet r.f., 19 deltagare

Till den finskspråkiga informationskursen för far- och morföräldrar hade talterapeut Pia Halinen inbjudits för att berätta om Asperger och autism. Deltagarna delade livligt med sig av sina egna erfarenheter och de upplevde att informationen gav dem mera förståelse och alternativa metoder att använda i samvaron med barnet. Gruppdiskussionerna ansågs givande och deltagarna fick tillfälle att diskutera frågor de upplevde som gemensamma.

### 5.1.4. Utbildning

Utbildningsdagar under ledning av projektutbildare Riitta Harilo. Hon handledde personalen i metoden "Tarinatteater" - berättande teater. Ungdomarna kan med hjälp av drama, bearbeta sina frågor och problem. Socialpsykolog Kari Kukkola föreläste under rubriken "Hur bemöter vi föräldrar till krävande barn".

### 5.1.5. Uthyrningsverksamhet

Lappvik daghems fortsätter sin verksamhet i utrymmen som Hangö stad hyr av Ferie- och kurscentret Högsand. Antalet barn i Lappvik har under de senaste åren ökat och grupperna är fulltagliga.

Många organisationer och föreningar har troget anlitat Högsand för sin läger- och kursverksamhet. Detta år utökade antalet föreningar vars verksamhetsidé är likartad

med föreningens egen verksamhet; bl a familjeanpassningskurser, familjeläger, barnläger, handikappläger, utbildningsdagar, lägerskolor.

Uthyrningsverksamheten räknat i inkvarteringsdygn, är 44 % av det totala antalet dygn, 6463 dygn.

#### **5.1.6. Internt och externt samarbete**

Samarbetet med föreningens andra enheter fortsatte genom Familjehörnans och Familjelinjens familjeläger samt Tölö barnhems vistelse på Högsand under två sommarveckor.

Högsand samarbetar intensivt med organisationerna Parasta Lapsille ry, Lasten Kesä ry, Leirikesä ry, Frälsningsarmen, Folkhälsan och Lasten leirikesäyhdistys -76 ry, vilka alla ordnar semesterverksamhet för barn.

På Autismi- och aspergerförbundet r.f. pågår projektet "SoKu", där man kartlägger den anpassningskursverksamhet som riktar sig till personer inom autismspektrat och deras familjer. Nio kursarrangörer, bland vilka Högsand, deltar i sammanställandet av en handbok, som utkommer våren 2008. I handboken beskrivs anpassningskursernas innehåll, vilka metoder som används och kursplatserna presenteras.

#### **5.1.7. Fastigheten**

Kokvrån i Hus 1 totalrenoverades

### **6. PERSONAL**

**Personalen** under året var 117 personer.

Fördelade på de olika enheterna enligt följande:

Administration och fastigheter	12
Barndagvård	60,6
Tölö barnhem	22,8
ADHD-center	8
Familjelinjen	4,3
Familjehörnan	4
Ferie- och kurscentret	
Högsand	5,3

Löner och arvoden utbetalades 3 202 854€ (år 2006 3 083 300 €)

**Pensioner** utbetalades enligt föreningens pensionsstadga åt 11 pensionärer 14 586,96€

#### **6.1. Hälsovård**

Personalens hälsovård sköts i Helsingfors av Diacor Hälsovårdsservice Ab och i Västnyland av läkarcentralen Medek. Den omfattar grundsjukvård, röntgen och laboratorieundersökningar. Till den frivilliga företagshälsovården hör rätten till hälsoundersökning vart femte år för den som fyllt 40 år.

#### **6.2. UUA-verksamhet / TYKY**

(Upprätthållandet och Utvecklandet av Arbetsförmågan)  
Barnavårdsföreningen subventionerade motionspengar.

### 6.3. Personalbostäder

Vid årets slut bodde 17 anställda med familjer i av föreningen ägd bostad, främst vid Valborgsvägen 1.

## 7. EKONOMI

Föreningens resultat för räkenskapsperioden är ett överskott på 10 237,37 euro efter ordinarie avskrivningar och fondöverföringar (år 2006 var resultatet 15 462,78 euro).

I resultaträkningen visas resultatet för varje verksamhetsområde.

**Barnskydd** innehåller enheterna Tölö barnhem, Familjelinjen samt Familjehörnan. Föreningen har ett köpeavtal med Helsingfors stad som omfattar barnhemmets alla platser. Renoveringen och flyttningen belastar barnskyddets resultat. Familjelinjen finansieras med understöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne (80 %) samt Röda Fjädern insamlingen (18 %). Familjehörnans verksamhet finansieras av Penningautomatföreningen (42 %), Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne (40 %), övriga understöd (9 %) samt vårdavgifter (9 %).

**Barndagvård** innehåller daghemsenheter (Tölö daghem, Daghemmet Brita Maria Renlund, Daghemmet Arbetets Vänner, Daghemmet B.E. von Schantz, Språklinjen och Tallbo) och eftermiddagsklubbarna (Cygnaeus, Gillebo och Salpar). Helsingfors stad köper daghemmens hela kapacitet. Daghemmen har under året fått s.k. Kulturpaket från Kulturfonden (400 euro per daghem). Eftermiddagsklubbarna finansieras med bidrag från Helsingfors stad och för Salpars del med bidrag från Sibbo kommun. Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne har understött eftermiddagsklubbarnas verksamhet med 39 100 euro.

**ADHD-center** innehåller ADHD centrets verksamhet i sin helhet, Familjeskolan-POP, Information, Habilitering, Utbildning, Läkarmottagning och ADHD-Coaching. ADHD-centret har finansierats med understöd från främst Penningautomatföreningen, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne och många andra bidragsgivare. Familjerna och Fpa betalar en del av kostnaderna i form av vårdavgifter och kursavgifter. Då resultatet för enheten är ett underskott på 106 909 euro innebär det att verksamheten står för 21 % av det totala underskottet av föreningens ordinarie verksamhet (24% under föregående år).

På **Ferie- och kurscentret Högsand** ordnas verksamhet som finansieras med ersättningar från Fpa (30 % av intäkterna) och kommuner (3%), med bidrag från Penningautomatföreningen, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne och övriga bidragsgivare (27%) samt med deltagaravgifter (40%).

**Stödfunktionerna** innehåller Stödbostäderna, Personalbostäderna, Fastigheterna (Berghäll, Tölö och Tallbo) samt Administrationen (kansliet). Stödfunktionernas resultat belastas i år av en förhöjning av avskrivningarna (+40.000) och en personförsäkringskostnad från tidigare år (+50.000 euro). Då resultatet för stödfunktionerna är ett underskott på 337 772 euro innebär det att dessa står för 67 % av det totala underskottet av föreningens ordinarie verksamhet (62 % under föregående år).

Resultat- och balansräkning finns i verksamhetsberättelsens bilagor.

## **8. FASTIGHETER**

Fastighetsförman Hannu Sankkinen

I de av föreningen ägda fastigheterna verkar:

**Berghälls fastighet**, Andra linjen 12/Wallinsgatan 1  
Familjelinjen, Daghemmet B.M. Renlund och Språklinjen

**Högsands fastighet**, Lappvik, Hangö  
Kurs- och feriecentret Högsand

**Tallbo fastighet**, Tallbogränden 3  
Tallbo daghem

**Tölö fastighet**, Stenbäcksgatan 7  
Administration, ADHD - center, Tölö daghem och Tölö barnhem

## Innehållsförteckning

<b>1. ALLMÄNT</b>	<b>2</b>
<b>1.1. Verksamhetsledningens översikt</b>	2
<b>1.2. Organisation och ledning</b>	3
1.2.1. Styrelsen	3
1.2.2. Arbetsutskottet	3
1.2.3. Ekonomiutskottet	3
1.2.4. Verksamhetsledare	3
1.2.5. Ekonomichef	3
1.2.6. Personalen	3
1.2.7. Medlemsantalet	4
1.2.8. Revisorerna	4
<b>1.3. Årsmötet</b>	4
1.3.1. Medlemskap och representation	4
<b>1.4. Damkommittén</b>	5
<b>2. BARNSKYDDSVERKSAMHET</b>	<b>6</b>
<b>2.1. Tölö barnhem</b>	6
2.1.1. Allmänt	6
2.1.2. Fastigheten	6
2.1.3. Utbildning	6
2.1.4. Fritidsverksamhet, resor och fester	7
2.1.5. Ekonomi	7
<b>2.2. Familjelinjen</b>	7
2.2.1. Gruppverksamhet	7
2.2.2. Familjeläger	7
2.2.3. Tidigt familjestöd	8
2.2.4. Utbildning	8
2.2.5. Övrig verksamhet	8
<b>2.3. Familjehörnan</b>	8
2.3.1. Stödgrupper	9
2.3.2. Familjearbete	9
2.3.3. Familjeläger	9
2.3.4. Familjeskolan POP@	9
2.3.5. Theraplay	9
2.3.6. Utbildning och handledning	10
2.3.7. Ekenäs Neuropsykiatridag - ENP	10
2.3.8. Samarbete	10
<b>2.4. Stödpunkten</b>	10
<b>3. BARNDAGVÅRDSVERKSAMHET</b>	<b>11</b>
<b>4. ADHD-CENTER</b>	<b>12</b>
<b>4.1. Verksamhet</b>	12
4.1.1. Stöd- och information	13
4.1.2. Utbildning och konsultationer	13
4.1.3. Rehabilitering	13
4.1.4. Familjeskola POP@	13
4.1.6. Läkarmottagning och diagnostisering	14
4.1.7. Samarbete	14
<b>5. FERIE- OCH KURSCENTRET HÖGSAND</b>	<b>14</b>
<b>5.1. Verksamhet</b>	14
5.1.1. Semesterverksamhet för barn	14
5.1.2. Korttidsvård	15
5.1.3. Anpassningskurser	15
5.1.4. Utbildning	15
5.1.5. Uthyrningsverksamhet	15
5.1.6. Internt och externt samarbete	16
5.1.7. Fastigheten	16
<b>6. PERSONAL</b>	<b>16</b>
<b>6.1. Hälsovård</b>	16
<b>6.2. UUA-verksamhet / TYKY</b>	16
<b>6.3. Personalbostäder</b>	17
<b>7. EKONOMI</b>	<b>17</b>
<b>8. FASTIGHETER</b>	<b>18</b>
Innehållsförteckning	19
Bilagor	20-28